

Kljub težki preteklosti graditi pozitivno prihodnost, ali

Kaj se je dogajalo na mednarodnem kongresu FICE - Sarajevo 2006

Maja Povoden in Alenka Kobolt

Maja Povoden, univ. dipl. soc. ped, Mladinski dom, Ul. Sase Deva 21, 2000 Maribor, maja_povoden@yahoo.com; Alenka Kobolt, dr. soc. ped.,

Kakor je članom našega združenja znano, je naše stanovsko združenje polnopravni član mednarodne organizacije FICE – združenja za izvendružinsko vzgojo in vzgojno pomoč mladim. FICE združuje skoraj vse Evropske države, nekatere države iz Afrike (Maroko in Južno Afriško Republiko), Azije (Indijo) ter Združene države in Kanado. Tokrat je imela ta mednarodna organizacija svoj kongres, z zgornjim naslovom, v Sarajevu.

Pedagoška fakulteta v Ljubljani, Kardeljeva pl. 16, 1000 Ljubljana,

Ljubljana, alenka.kobolt@guest.arnes.si

Nedaleč od nas in v še ne tako dolgo od tega državi, s katero smo sobivali v večnacionalni skupnosti. V državi, ki je utrpela hudo individualno in kolektivno travmo vojne, katere posledice čutijo otroci, odraščajoči pa tudi odrasli še danes.

Zato ne čudi naslov, ki kaže na pomen in vlogo socialnopedagoškega dela pri odraščanju tistih mladih, ki so jih travme in izgube vojne najbolj prizadele.

Milijoni otrok po svetu ne živijo več v svojih družinah. Izguba staršev, kot vojnih žrtev ali kot žrtev naravnih nesreč, aidsa (prevsem v Afriki, kjer je bolezen dosegla pandemske razsežnosti) ali drugih razlogov, pomeni za otroke verjetno najhujšo travmo v življenju, s katero se ni enostavno spoprijeti.

Teme, ki jih je kongres odprl, so se praviloma dotikale razumevanja travme, najnovejših spoznanj o njej, posttravmatskega dogajanja in možnosti preseganja tega stanja, skozi psihoterapevtske ali socioterapevtske posege. Le-ti naj bi omilili posttravmatske posledice in s tem prispevali k zdravi prihodnosti. Preko 400 mladih in odraslih iz več kot 30 držav se je zbralo v, še vedno od vojne zaznamovanem Sarajevu, da bi skupaj prispevali k graditvi bolj osrečujoče prihodnosti.

Uvodničar Boris Cyrulnik iz Francije je s svojim predavanjem o posttravmatskem okrevanju oziroma »resilienci« govoril prvi in osebno, saj je sam izgubil starše v drugi svetovni vojni ter odraščal v ustanovah izvendružinske vzgoje. Lutz-Ulrich Besser iz Nemčije je prisotne seznanil z najnovejšimi dognanji razumevanja travme in kako jo zdraviti. Anne Fromman, ki je že večkrat predavala tudi pri nas v Sloveniji, je temo prenesla na področje socialne pedagogike in njene vloge v procesih potravnatske obravnave. Zeni Thumbadoo iz Južno Afriške republike je prisotne seznanila s socialnimi in vzgojnimi programi, ki jih uvajajo za mlade, katerih starši so umrli zaradi aidsa.

Delavnice, ključni sestavni del kongresnega dogajanja, so predstavljale mavrico tem in naslovov povezanih z osnovno tematiko.

V ilustracijo naštevava nekaj tematskih sklopov:

- Osnove potravnatskega dela,
- Kako delati s travmatiziranimi mladimi v izvendružinski vzgoji?
- Mirovna vzgoja,
- Modeli dela s svojci,
- Ulično delo,
- Priložnosti medkulturnega učenja,
- Preko meja – stanovanjske skupine – med Švico in Hrvaško,
- Fleksibilne in integrirane oblike dela,

- Holističen pristop k skrbi za mlade,
- Družinske krize in izvendružinska vzgoja,
- Zdravstveni projekti v Kosovu,
- Kako razvijati kvalitetno izvendružinsko vzgojo?
- Participacija kot standard izvendružinske vzgoje,
- Od konfliktov do sodelovanja in integracije travmatskih dogodkov,
- Telo in duša – gibalna terapija kot prispevek k zmanjševanju travme

in druge delavnice.

Slovenija je bila tokrat skromno zastopana. Le dve delavnici smo pripravili. Alenka Kobolt je predstavila projekt gledališkega dela z mladimi »Gledališče sinergije«, Damjan Habe pa delavnico »Ekološka perspektiva – povežem se globalno, če ne morem biti del lokalnega«.

Pač pa je bilo v Sarajevu več mladih iz Slovenije in sicer iz Mladinskega doma v Mariboru, ki jih je spremljala soavtorica tega prispevka, Maja Povoden.

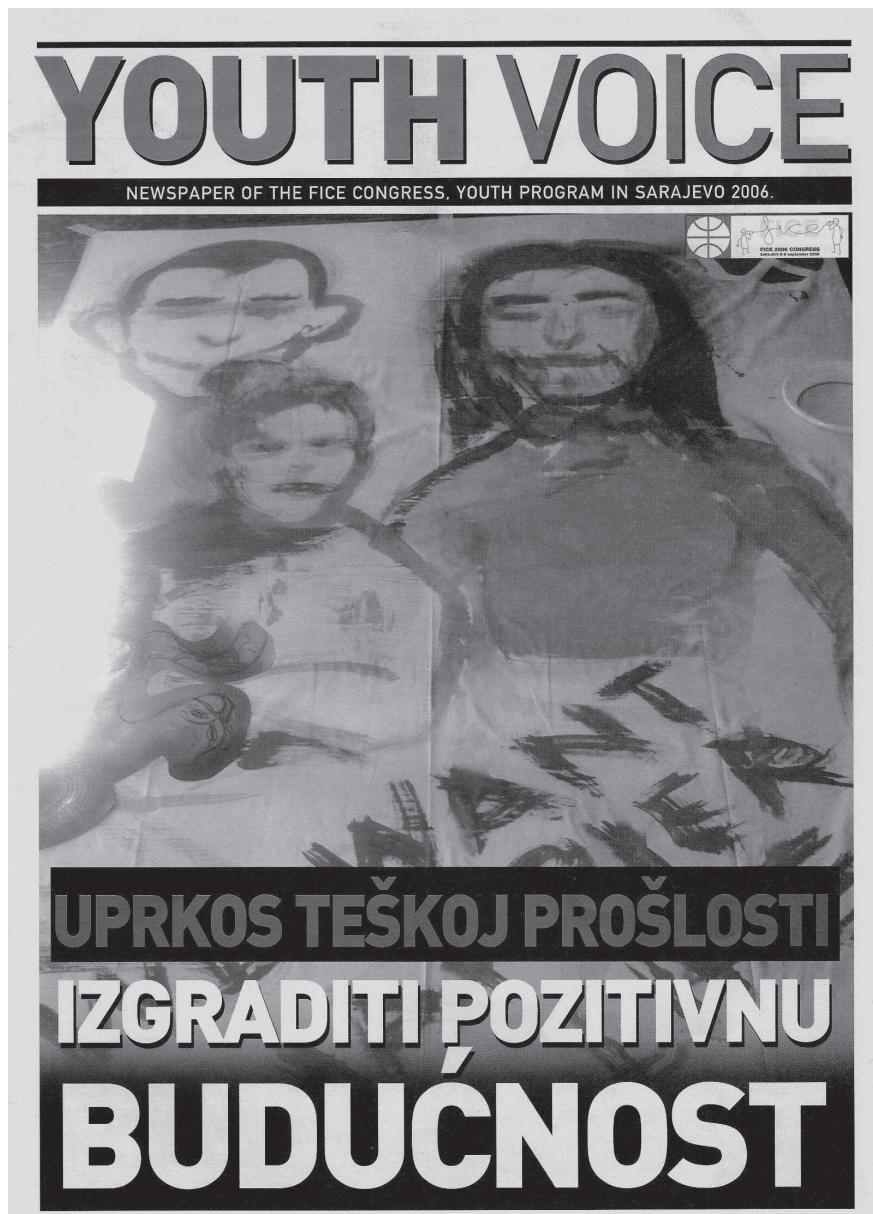
Z namenom, da bi na letošnjem mednarodnem FICE kongresu aktivno sodelovali tudi mladi in imeli priložnost biti slišani, je v Sarajevo prišlo 47 mladih iz 12 držav, med njimi je bilo tudi 5 mladih iz Mladinskega doma Maribor.

V Programu za mlade, ki je potekal od 3. do 5. septembra 2006, so v delavnicah izrazili svoja mnenja, ideje in izkušnje na temo kongresa. Kasneje so svoja sporočila in prispevke predstavili ostalim udeležencem in s tem prispevali k boljšemu razumevanju njihovega položaja.

Program za mlade je vseboval aktivnosti, v kateri so udeleženci spoznavali različne kulture, običaje in navade, se zabavali in družili. Na večeru imenovanem »Jugovzhodna Evropa«, so se seznanili s tradicionalno hrano, glasbo in plesom iz tega dela Evrope. Vsi udeleženci so predstavili državo in institucijo, iz katere prihajajo, ter pripravili tradicionalen kruh imenovan »kruh življenja«.

Mladi iz Mladinskega doma Maribor so vrstnike naučili polko, predstavili kurentovanje, martinovanje in kleknanje.

Slika 1: Naslovnica časopisa »Youth voice«, ki so ga oblikovali mladi na kongresu v Sarajevu.

Slika 2: »Kruh življenja«

Kakšna so bila pričakovanja mladih, ki so sodelovali na kongresu? Navajava nekaj njihovih pričakovanj: Spoznati nove ljudi in njihovo kulturo ter običaje; Pridobiti prijatelje; Utrditi znanje jezikov in se naučiti novih besed; Slišati kaj za svojo boljšo prihodnost; Povedati svoje mnenje; Si ogledati Sarajevo; Spoznati, kako živijo mladostniki s podobnimi težavami v drugih državah; Se imeti dobro in se kaj novega naučiti.

Pomemben del programa za mlade so bile kreativne delavnice.

V okviru Programa za mlade je bilo na voljo šest kreativnih delavnic, vsak mladostnik se je vključil le v eno, tako da so bile skupine čim bolj narodno in kulturno mešane.

Na otvoritvi Kongresa je bilo moč slišati glasbo, ki je nastajala na delavnici »Ritem«. Namen delavnice je bil, da mladostniki izrazijo kar občutijo s pomočjo bobnov:

- *Imel sem se super, ko smo se skupaj s plesno delavnico predstavili zadnji dan pred vsemi. (Drago)*
- *Naučil sem se, da zna biti glasba zelo ustvarjalna. (Mitja)*

Slika 3: Aplavz, kot ga poznajo v Južni Afriki.

Da je lahko ples dobro izrazno sredstvo, so ugotavljali udeleženci »Plesne delavnice«. V delavnici »Impro gledališče« so mladi govorili o tem, kaj mislijo in radi počnejo s pomočjo improvizirane igre:

- *V delavnici sem imela možnost izraziti svoje misli in čustva preko telesne govornice. Naučila sem bolje prepoznavati obrazno mimiko ter nadzirati gibe. (Alja)*

Otrokove pravice so mladi spoznavali na delavnici »Otrokove pravice« preko iger, igranja vlog in drugih aktivnosti. Spoznavali so pomen pravic za sedanost in prihodnost vseh otrok. Na podlagi ugotovitev in spoznanj so oblikovali sporočila in slogane ter jih napisali na velike plakate, da so jih lahko videli vsi udeleženci.

- *Delavnica mi je dala zelo veliko, nikoli še nisem bila tako blizu otrokovim pravicam in nikoli izražala svoje mnenje glede pravic. (Vera)*

Slika 4: Delavnica Ritem.

Poiskati edinstven način izražanja čustev in misli s pomočjo barv, je bil cilj delavnice »Barve in oblike«. Udeleženci so morali narisati svojih trenutnih pet misli in napisati kako se počutijo, kaj si želijo

in kaj jim je všeč. »Spoštuj me«, »Ne ignoriraj me«, »Svetovni mir«, »Izobrazba«,... so bila sporočila, ki so jih mladi ustvarjalci posredovali ob svojih slikah ostalim udeležencem Kongresa.

Slika 5: Izražanje z barvami in oblikami

Vsi udeleženci kongresa so dobili izvod časopisa, ki je nastajal v novinarski delavnici, kjer so se mladi seznanili z metodami poročanja. Posebno pozornost so namenili fotografiji.

Kako mladi iz Slovenije ocenjujejo svoje bivanje v Sarajevu in druženje z vrstniki in odraslimi kažejo naslednje izjave:

- *FICE kongres je presegel moja pričakovanja. Resnično sem vesela in ponosna, da sem imela možnost udeležiti se ga.*
- *Ugotovila sem, da znam angleško več, kot sem mislila ...*
- *Spoznala sem ogromno ljudi, različnih ras in različnih kultur.*
- *Posebej se mi je vtisnila predstavitev običajev Južne Afrike ...*
- *Spoznal sem prijatelje, lepe punce, njihovo življenje in izkušnje*

iz njihovih držav.

- Tudi predavanja so bila izkušnja zase.
- Pridobila sem malo ročnih spretnosti in znanja angleščine in srbščine.
- Prvič v življenju sem bila na kongresu, kjer so bili otroci s podobnimi težavami kot jaz.

Slika 6: Druženje

Na kongresu smo sprejeli deklaracijo, imenovano »FICE deklaracija – Sarajevo 2006«, ki vsebuje šest členov:

1. FICE se zavzema za pravice otrok, njihovo participacijo v vseh položajih, ki se nanašajo na njihova življenja in prihodnost, kar pomeni, upoštevanje njihovih interesov.
2. Pri mladih v osebnih, družinskih, teritorialnih kriznih situacijah in vojnih območjih, je potrebno posebej upoštevati njihovo potrebo po zagotavljanju varnosti in fizične ter psihosocialne zaščite.
3. Pri mladih brez družinske zaščite in skrbi je posebej

pomembna družbena skrb za primerno pomoč pri šolanju in pridobivanju poklica, kar je sestavni del skrbi za njihov celovit osebni razvoj.

4. Osrednji pomen pripisujemo strokovni in dolgoročni pomoči otrokom, da se soočijo s svojo preteklostjo brez ali s starši in da se z njo spoprimejo.
5. Primerne terapevtske pomoči omogočijo spoprijemanje z obremenjujočo preteklostjo in kriznimi oziroma travmatskimi dogodki in omogočajo razvoj individualnih spoprijemalnih strategij. Pri tem je potrebno upoštevati posebne potrebe teh otrok.
6. Izkušnje in trpljenje mladih in odraslih z obremenjujočo preteklostjo in otroštvom nas motivirajo k preventivnim prizadevanjem, da bi mladi brez ustreznega starševstva ali brez staršev, rasli v miru in varnosti, ne pa v prepiru, revščini in vojni.

Zapisane besede terjajo ravnanja. Ne zgolj socialno pedagoške stroke, vendar v prvi vrsti tudi nje.